

Формули по ЛААГ - Алгебра

Аритметични операции

$$\begin{aligned}
 ab + ac &= a(b + c) & a \frac{b}{c} &= \frac{ab}{c} \\
 \left(\frac{a}{b}\right) &= \frac{a}{bc} & \frac{a}{\left(\frac{b}{c}\right)} &= \frac{ac}{b} \\
 \frac{a}{b} + \frac{c}{d} &= \frac{ad+bc}{bd} & \frac{a}{b} - \frac{c}{d} &= \frac{ad-bc}{bd} \\
 \frac{a-b}{c-d} &= \frac{b-a}{d-c} & \frac{a+b}{c} &= \frac{a}{c} + \frac{b}{c} \\
 \frac{ab+ac}{a} &= b + c, a \neq 0 & \frac{\left(\frac{a}{b}\right)}{\left(\frac{c}{d}\right)} &= \frac{ad}{bc}
 \end{aligned}$$

Свойства на степеня

$$\begin{aligned}
 a^n a^m &= a^{n+m} & \frac{a^n}{a^m} &= a^{n-m} = \frac{1}{a^{m-n}} \\
 (a^n)^m &= a^{nm} & a^0 &= 1, a \neq 0 \\
 (ab)^n &= a^n b^n & \left(\frac{a}{b}\right)^n &= \frac{a^n}{b^n} \\
 a^{-n} &= \frac{1}{a^n} & \frac{1}{a^{-n}} &= a^n \\
 \left(\frac{a}{b}\right)^{-n} &= \left(\frac{b}{a}\right)^n = \frac{b^n}{a^n} & a^{\frac{1}{m}} &= (a^{\frac{1}{m}})^n = (a^n)^{\frac{1}{m}}
 \end{aligned}$$

Свойства на коренуването

$$\begin{aligned}
 \sqrt[n]{a} &= a^{\frac{1}{n}} & \sqrt[n]{ab} &= \sqrt[n]{a} \sqrt[n]{b} \\
 \sqrt[n]{\sqrt[n]{a}} &= \sqrt[nm]{a} & \sqrt[n]{\frac{a}{b}} &= \frac{\sqrt[n]{a}}{\sqrt[n]{b}} \\
 \sqrt[n]{a^n} &= a, n - \text{нечетно} \\
 \sqrt[n]{a^n} &= |a|, n - \text{четно}
 \end{aligned}$$

Свойства на абс. стойност

$$\begin{aligned}
 |a| &= \begin{cases} a, & a \geq 0 \\ -a, & a < 0 \end{cases} \\
 |a| \geq 0 & & |-a| &= |a| \\
 |ab| &= |a||b| & \left|\frac{a}{b}\right| &= \frac{|a|}{|b|} \\
 |a + b| &\leq |a| + |b| - \text{н-во на } \Delta
 \end{aligned}$$

Тригонометрични функции

$\angle^\circ$	0°	30°	45°	60°	90°	120°	135°	150°	180°
$\angle^{\text{рад.}}$	0	$\frac{\pi}{6}$	$\frac{\pi}{4}$	$\frac{\pi}{3}$	$\frac{\pi}{2}$	$\frac{2\pi}{3}$	$\frac{3\pi}{4}$	$\frac{\pi}{2}$	π
sin	0	$\frac{1}{2}$	$\frac{\sqrt{2}}{2}$	$\frac{\sqrt{3}}{2}$	1	$\frac{\sqrt{3}}{2}$	$\frac{\sqrt{2}}{2}$	$\frac{1}{2}$	0
cos	1	$\frac{\sqrt{3}}{2}$	$\frac{\sqrt{2}}{2}$	$\frac{1}{2}$	0	$-\frac{1}{2}$	$-\frac{\sqrt{2}}{2}$	$-\frac{\sqrt{3}}{2}$	-1
tan	0	$\frac{\sqrt{3}}{3}$	1	$\sqrt{3}$	-	$-\sqrt{3}$	-1	$-\frac{\sqrt{3}}{3}$	0
cotg	-	$\sqrt{3}$	1	$\frac{\sqrt{3}}{3}$	0	$-\frac{\sqrt{3}}{3}$	-1	$-\sqrt{3}$	-

Комплексни числа

$$\begin{aligned}
 i &= \sqrt{-1} & i^2 &= -1 & \sqrt{-a} &= i\sqrt{a}, a \geq 0 \\
 (a + ib) + (c + di) &= (a + c) + (b + d)i \\
 (a + ib) - (c + di) &= (a - c) + (b - d)i \\
 (a + ib)(c + di) &= (ac - bd) + (ad + bc)i \\
 \frac{a+bi}{c+di} &= \frac{ac+bd}{a^2+b^2} + \frac{ad-bc}{a^2+b^2}i \\
 |a + bi| &= \sqrt{a^2 + b^2} \geq 0 - \text{модул в } \mathbb{C} \\
 \overline{a + bi} &= a - bi - \text{компл. спрегнато} \\
 (a + bi)(\overline{a + bi}) &= |a + bi|^2 = a^2 + b^2
 \end{aligned}$$

Тригон. вид в $\mathbb{C}$

$$\begin{aligned}
 \alpha &= a + bi = r(\cos \varphi + i \sin \varphi) \\
 |\alpha| &= r = \sqrt{a^2 + b^2} = |\vec{O\alpha}|, \varphi = \angle(\vec{O\alpha}, \vec{Ox}) \\
 \frac{a}{r} &= \cos \varphi, \frac{b}{r} = \sin \varphi
 \end{aligned}$$

за $\alpha = r(\cos \varphi + i \sin \varphi), \beta = r_1(\cos \varphi_1 + i \sin \varphi_1)$:

$$\begin{aligned}
 \alpha\beta &= rr_1 [\cos(\varphi + \varphi_1) + i \sin(\varphi + \varphi_1)] \\
 \frac{\alpha}{\beta} &= \frac{r}{r_1} [\cos(\varphi - \varphi_1) + i \sin(\varphi - \varphi_1)], \beta \neq 0 \\
 \alpha^n &= r^n [\cos(n\varphi) + i \sin(n\varphi)], n = 1, 2, 3, \dots \\
 \sqrt[n]{\alpha} &= \sqrt[n]{r} [\cos(\frac{\varphi+2k\pi}{n}) + i \sin(\frac{\varphi+2k\pi}{n})], k=0 \div n-1
 \end{aligned}$$

Квадратно уравнение

$$\begin{aligned}
 ax^2 + bx + c &= 0, a \neq 0 \\
 &= -b \pm \sqrt{b^2 - 4ac} \\
 x_{1,2} &= \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}
 \end{aligned}$$

при $D = \sqrt{b^2 - 4ac} > 0 \Rightarrow 2 \mathbb{R}$ корена
 при $D = \sqrt{b^2 - 4ac} = 0 \Rightarrow 1 \mathbb{R}$ корен
 при $D = \sqrt{b^2 - 4ac} < 0 \Rightarrow 2 \mathbb{C}$ корена

Формули за разлагане

$$\begin{aligned}
 ax + b = c &\Rightarrow x = \frac{c-b}{a}, a \neq 0 \\
 x^2 - a^2 &= (x - a)(x + a) \\
 (x + a)^2 &= x^2 + 2ax + a^2 \\
 (x - a)^2 &= x^2 - 2ax + a^2 \\
 x^2 + (a + b)x + ab &= (a + b)(x + b) \\
 (x + a)^3 &= x^3 + 3x^2a + 3xa^2 + a^3 \\
 (x - a)^3 &= x^3 - 3x^2a + 3xa^2 - a^3 \\
 x^3 + a^3 &= (x + a)(x^2 - ax + a^2) \\
 x^3 - a^3 &= (x - a)(x^2 + ax + a^2) \\
 x^{2n} - a^{2n} &= (x^n - a^n)(x^n + a^n)
 \end{aligned}$$

за нечетно n :

$$\begin{aligned}
 x^n - a^n &= (x - a)(x^{n-1} + ax^{n-2} + \dots + a^{n-1}) \\
 x^n + a^n &= (x + a)(x^{n-1} - ax^{n-2} + a^2x^{n-3} - \dots + a^{n-1})
 \end{aligned}$$

Ако $x^2 = p > 0$, то $x = \pm\sqrt{p}$

Детерминанти

$$\begin{aligned}
 \begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} \\ a_{21} & a_{22} \end{vmatrix} &= a_{11}a_{22} - a_{12}a_{21}, \quad \det A = \det A^T \\
 \begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} \\ a_{21} & a_{22} & a_{23} \\ a_{31} & a_{32} & a_{33} \end{vmatrix} &= a_{11}a_{22}a_{33} + a_{12}a_{23}a_{31} + a_{13}a_{21}a_{32} - \\
 &\quad - a_{13}a_{22}a_{31} - a_{12}a_{21}a_{33} - a_{11}a_{23}a_{32} \\
 \begin{vmatrix} a_{11} & \dots & a_{1n} \\ \dots & \dots & \dots \\ a_{n1} & \dots & a_{nn} \end{vmatrix} &= \sum (-1)^{[\alpha_1 \alpha_2 \dots \alpha_n]} a_{1\alpha_1} a_{2\alpha_2} \dots a_{n\alpha_n} \\
 \begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} & \dots & a_{1,n-1} & a_{1n} \\ 0 & a_{22} & \dots & a_{2,n-1} & a_{2n} \\ 0 & 0 & \dots & a_{3,n-1} & a_{3n} \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ 0 & 0 & \dots & 0 & a_{nn} \end{vmatrix} &= a_{11}a_{22}a_{33} \dots a_{nn}
 \end{aligned}$$

Поддетерминанти и адюнгирани к-ва

Δ_{ij} - получена от Δ след премахването на i -ти ред и j -ти стълб - поддет.

$A_{ij} = (-1)^{i+j} \Delta_{ij}$ - адюнгирано количество

Развитие на дет. по ред/стълб

$A = (a_{ij})$ - кв. матр. от ред n , детерминантата ѝ:
 $\det A = a_{i1}A_{i1} + \dots + a_{in}A_{in}, 1 \leq i \leq n$ - по i -ти ред
 $\det A = a_{1j}A_{1j} + \dots + a_{nj}A_{nj}, 1 \leq j \leq n$ - по j -ти ст.

Действия с матрици

$$A = \begin{pmatrix} a_{11} & \dots & a_{1n} \\ a_{21} & \dots & a_{2n} \\ \dots & \dots & \dots \\ a_{m1} & \dots & a_{mn} \end{pmatrix}, B = \begin{pmatrix} b_{11} & \dots & b_{1n} \\ \dots & \dots & \dots \\ b_{m1} & \dots & b_{mn} \end{pmatrix} :$$

сума: $A + B = \begin{pmatrix} a_{11} + b_{11} & \dots & a_{1n} + b_{1n} \\ \dots & \dots & \dots \\ a_{m1} + b_{m1} & \dots & a_{mn} + b_{mn} \end{pmatrix}$

пр. с число: $\lambda A = \begin{pmatrix} \lambda a_{11} & \dots & \lambda a_{1n} \\ \lambda a_{21} & \dots & \lambda a_{2n} \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ \lambda a_{m1} & \dots & \lambda a_{mn} \end{pmatrix}$

$A + B = B + A, (A + B) + C = A + (B + C)$

O - тип $m \times n$, с елементи нули:

$A + O = A, A + (-A) = O, 1.A = A$

$\lambda(A + B) = \lambda A + \lambda B, (\lambda + \mu)A = \lambda A + \mu A$

$(\lambda\mu)A = \lambda(\mu A)$

Умножение на матрици

матрица A от тип $m \times n, B - n \times s$

произведение: матрица AB от тип $m \times s$

$$AB = \begin{pmatrix} c_{11} & \dots & c_{1s} \\ \dots & \dots & \dots \\ c_{m1} & \dots & c_{ms} \end{pmatrix} \quad c_{ij} = a_{i1}b_{1j} + \dots + a_{in}b_{nj},$$

$i = 1 \div m, j = 1 \div s$, правило - „ред по стълб“:

$\forall$ ред на A се умножава с $\forall$ стълб на B

$(AB)C = A(BC), A(B + C) = AB + AC$

$\lambda(AB) = (\lambda A)B = A(\lambda B), \det(AB) = \det A \cdot \det B$
 $(AB)^T = B^T A^T$

Обратна матрица, матрични уравнения

$$A^{-1} = \frac{1}{\det A} \begin{pmatrix} A_{11} & \dots & A_{n1} \\ \dots & \dots & \dots \\ A_{1n} & \dots & A_{nn} \end{pmatrix} = \frac{1}{\det A} \text{adj}(A)$$

A^{-1} - обратна матрица, $A.A^{-1} = A^{-1}.A = E$

$AX = B \Rightarrow X = A^{-1}B$

$XA = B \Rightarrow X = BA^{-1}$

$AXB = C \Rightarrow X = A^{-1}CB^{-1}$

Формули на Крамер

За с-ма n линейни уравнения с n неизвестни

$$\begin{cases} a_{11}x_1 + a_{12}x_2 + \dots + a_{1n}x_n = b_1 \\ a_{21}x_1 + a_{22}x_2 + \dots + a_{2n}x_n = b_2 \\ \dots \\ a_{n1}x_1 + a_{n2}x_2 + \dots + a_{nn}x_n = b_n \end{cases}, \Delta = |a_{ij}| \neq 0$$

$$\Delta_k = \begin{vmatrix} a_{11} & \dots & a_{1k-1} & b_1 & a_{1k+1} & \dots & a_{1n} \\ a_{21} & \dots & a_{2k-1} & b_2 & a_{2k+1} & \dots & a_{2n} \\ \vdots & & \vdots & \vdots & \ddots & & \vdots \\ a_{n1} & \dots & a_{nk-1} & b_n & a_{nk+1} & \dots & a_{nn} \end{vmatrix},$$

k -ти стълб на Δ заменяме с $b_1, \dots, b_n$

Системата има решение $(\frac{\Delta_1}{\Delta}, \frac{\Delta_2}{\Delta}, \dots, \frac{\Delta_n}{\Delta})$.

Вектори

$a_1, \dots, a_s$ - в-ри, $\lambda_1, \dots, \lambda_s$ - скалари, векторът $a = \lambda_1 a_1 + \lambda_2 a_2 + \dots + \lambda_s a_s$ е **лин. комб.**

$a_1, \dots, a_s$ - **линейно зависими** ако $\exists \lambda_1, \dots, \lambda_s$, поне едно $\lambda \neq 0$: $\lambda_1 a_1 + \dots + \lambda_s a_s = 0$.

$a_1, \dots, a_s$ - **лин. незав.**, ако $\lambda_1 a_1 + \dots + \lambda_s a_s = 0$ е изпълнено само при $\lambda_1 = \lambda_2 = \dots = \lambda_s = 0$,

$a_1, \dots, a_s$ - с-ма в-ри, тях брой **лин. незав.** в-ри в тази с-ма е **ранг** на системата $\text{rang}(a_1, \dots, a_s)$

в-рът $g \neq 0$ е **собств. вектор** на лин. опер. φ , ако $\varphi(g) = \lambda_0 g$, λ_0 е **собствена стойност** на φ

Алгоритъм за собст. в-ри и собст. ст-ти

$$1. f(\lambda) = \det(A - \lambda E) = \begin{vmatrix} \alpha_{11} - \lambda & \dots & \alpha_{1n} \\ \dots & \dots & \dots \\ \alpha_{n1} & \dots & \alpha_{nn} - \lambda \end{vmatrix}$$

2. Решаваме $f(\lambda) = 0$ и намираме соб. ст. на φ .

3. $\forall \lambda_0$ - с.с намираме соб. в-р g - решение на $(\alpha_{11} - \lambda_0)x_1 + \alpha_{12}x_2 + \dots + \alpha_{1n}x_n = 0$

$$\dots$$

$$\alpha_{n1}x_1 + \alpha_{n2}x_2 + \dots + (\alpha_{nn} - \lambda_0)x_n = 0$$

Метод на Грам-Шмид

$a_1, \dots, a_n$ - базис, търсим ортог. базис $e_1, \dots, e_n$

$e_1 = a_1$

$e_2 = a_2 + \lambda e_1; \lambda = -\frac{(a_2, e_1)}{(e_1, e_1)}$

$e_3 = a_3 + \lambda_1 e_1 + \lambda_2 e_2; \lambda_1 = -\frac{(a_3, e_1)}{(e_1, e_1)}, \lambda_2 = -\frac{(a_3, e_2)}{(e_2, e_2)} \dots$

Допускаме, че сме построили e_{n-1}

$e_n = a_n + \mu_1 e_1 + \dots + \mu_{n-1} e_{n-1}$, където

$\mu_1 = -\frac{(a_n, e_1)}{(e_1, e_1)}, \dots, \mu_{n-1} = -\frac{(a_n, e_{n-1})}{(e_{n-1}, e_{n-1})}$

ортономр. базис $e_1^* = \frac{1}{|e_1|} e_1, \dots, e_n^* = \frac{1}{|e_n|} e_n$

Алгоритъм диагонализиране (главни оси)

1. Записваме матрицата A на кв. форма

2. Намираме соб.ст. $\lambda_1, \dots, \lambda_n$

3. Канон. вид е $f = \lambda_1 y_1^2 + \lambda_2 y_2^2 + \dots + \lambda_n y_n^2$

4. Намираме соб. в-ри $g_1, \dots, g_n$

5. Ако $g_1, \dots, g_n$ не са $\perp \Rightarrow$ Грам-Шмид

6. Нормир. $g_1, \dots, g_n$ до $e_1^* = \frac{1}{|g_1|} g_1, \dots, e_n^* = \frac{1}{|g_n|} g_n$

7. $C = T^T A T$, където $C = \begin{pmatrix} \lambda_1 & \dots & 0 \\ \dots & \dots & \dots \\ 0 & \dots & \lambda_n \end{pmatrix}$

T - ортогонална матр. със стълбове $e_1^*, \dots, e_n^*$.

8. Ортогоналното преобразуване е $X = T Y$